

GEZ NR 24

KARTA ADRESOWA GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

1. Nazwa: cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej

2. Czas powstania: 1914-1918 r.

3. Miejscowość:

MARKAJMY

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację:

4. Adres: Markajmy, dz. geod. nr 128

5. Przynależność administracyjna:

województwo: warmińsko-mazurskie

powiat: lidzbarski

gmina: Lidzbark Warmiński (gmina wiejska)

6. Formy ochrony:

Rejestr zabytków: A-1804 z

12.01.1987

Widok jednego z pól grobowych z NW na SE

8. Historia, opis i wartości Historia: Łącznie pochowanych jest tu 2761 żołnierzy kilku narodowości: 2081 - armii rosyjskiej, 506 - rumuńskiej, 53 - francuskiej, 49 - brytyjskiej, 45 - belgijskiej, 19 - włoskiej, 8 - serbskiej, a także około 100 niemieckich uchodźców z Wołynia. Większość stanowią żołnierze - jeńcy, którzy przebywali w pobliskim obozie jenieckim, zmarli podczas epidemii tyfusu. Opis: Cmentarz usytuowany na skraju sosnowego lasu. Od głazu – drogowskazu przy szosie, prowadzi do niego brzoza aleja. Założony na planie nieregularnego czworoboku, pierwotnie ogrodzony. Kwatery rozmieszczone na wyniesieniu terenu, połączone kamiennymi schodkami. Mogiły niskie, ziemne, w układzie rzędowym. Na zachód od wejścia, na betonowym, schodkowym cokole pomnik z kamieni polnych w kształcie piramidy, poświęcony żołnierzom rosyjskim zmarłym w obozie jenieckim. Na pomniku znajdowała się tablica, z napisem języku niemieckim i rosyjskim: <i>"Bojowym towarzyszom wojennego jenieckiego obozu Heilsberg 1914-1918"</i>. W głębi cmentarza, na osi pomnika, wysoki krzyż wzniesiony ku czci żołnierzy brytyjskich. Na mogiłach prostokątne stele z nazwiskami pochowanych, na grobach żołnierzy rumuńskich emaliowane tabliczki z napisem w języku rumuńskim <i>"Polegli za króla i ojczyznę"</i>. Wartości: Cmentarze z czasów I wojny światowej są ważnym elementem krajobrazu kulturowego, podtrzymującym pamięć o wydarzeniach z przeszłości. Teren dawnych Prus Wschodnich na którym w latach 1914-1915 toczyły się intensywne walki jest szczególnie nasycony tymi elementami dziedzictwa i krajobrazu kulturowego. Cmentarz w Markajmach jest miejscem szczególnym, w którym spoczywa ogromna liczba żołnierzy zmarłych w niewoli, ofiar pierwszego ogólnoświatowego konfliktu początku XX w.	9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji Cmentarz zachowany w dobrym stanie. Renowacje prowadzone są zgodnie z pozwoleniami WKZ. Należy rozważyć ograniczenie wykorzystywania terenu nekropolii jako miejsca treningów sportowych. Wszelkie działania przy zabytku mogą być prowadzone po uzyskaniu i na podstawie pozwolenia wydanego przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.	
	10. Wykonanie karty (autor, data i podpis) Dr Małgorzata Karczevska, 14.11.2023	11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)* * dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków